

A szocializmus építésének útján

Apró Antal könyvéről

Korábban két könyve jelent meg a szerzőnek: az egyik 1964-ben A szocialista országok gazdasági együttműködéséről, a másik 1968-ban a KGST-országok gazdasági együttműködése és a magyar népgazdaság címmel. A Kossuth Könyvkiadó által most közreadott A szocializmus építésének útján című harmadik kötet bővebb témát ölel fel, tulajdonképpen beszédeiből és előadásából közöl változatot. Tülsúlyban ezúttal is a maga „szakterületéről” szól, mindemellett azonban több olyan fontos bel- és külpolitikai problémát is érint, amely nemcsak a pártfagság, hanem a politikai közélet iránt jobban érdeklődő párttagok körében is érdeklődésre tartogat számot. Nemcsak azért olvassuk ezeket érdeklődéssel, mert Apró Antal jó előadó, aki képes mindjárt kontaktust teremteni hallgatóival, s így természetesen olvasóival is, hanem mert szívesen idézzük föl a korábbi emlékeket: akár a tizenhét évvel ezelőtti parlamenti beszédét, a tíz esztendője elhangzott föl-szólalását, a párt Központi Bizottságának ülésén, vagy a 60-as évek elején tartott előadását a Csongrád megyei pártaktív-értekezleten. A szerző közel áll hozzánk azért is, mert magas beosztású pártvezetőként, a kormány tagjaként és több más fontos beosztásban is mindig szívesen látogatott Szegedre, sokat segítve az itteni tervek és álmok megvalósításában. Ma is országgyűlési képviselője ennek a városnak.

Apró Antal könyvében is hűen tükröződnek ezek a hősi harcok, amelyeket a kommunista párt vezetett dolgozó népünk az utóbbi közel két évtizedben vívott a szocializmus építésének folyamatában. Már 1957 elején a „Bokányi Dezső építők munkáinak őrzéséről” eszküztétele alkalmából mondott beszédében aláhúta: az 1956-os ellenforradalom sok mindenre megtanított bennünket, többek között arra is, hogy szükséges a munkásosztály kezébe is fegyvert adni. A párt fontos feladatának tartja, hogy a népi hatalom fegyveres ereje minél szélesebb tömegekre épüljön: munkásokra, parasztszerekre, néphez hű értelmiségiekre. És mit tapasztalunk azóta? A munkásosztály szocialista forradalmunk fegyveres harc alakulata, amely mindig készen áll, ha a hazát, a népet, a pártot kell megvédeni.

Az ellenforradalom levertése után először természetesen a termelőmunkát kellett elkezdni. „Látunk kell, hogy a mai életszínvonal fenntartása és további emelése csak növekvő ipari és mezőgazdasági termeléssel lehetséges. Rendet kell tehát teremteni egész gazdaságunkban: meg kell szüntetni a bérézési zavarokat, azt az állapotot, hogy egyesek jogtalanul részesednek a nemzeti jövedelemből, anélkül, hogy a társadalomnak hasznot hoznának.” Az immár tizenhét évvel ezelőtti írtelmek sajnós, ma is aktuálisak: még mindig gyakran vannak problémák a munka szerinti bérézésel, még manapság sem mondhatjuk, hogy nincsenek már közöttünk ingyenélők. Bizony sokakat fölhaborít napjainkban is, hogy egyesek ügyeskedéssel és mindenféle fondorlattal sokkal többet élveznek a társadalom által gondokkal, bajjal termelt javakból,

mint amennyit megérdemelnek. Bármelyik oldalon üjtük föl a könyvet, szinte mindenütt „aha” élményben van részünk olyan értelemben, hogy készséggel igent bólintunk az olvasottakra. A Központi Bizottság ülésén — 1966 májusában — Apró Antal hangsúlyozta: nagy jelentőségűnek tartjuk, hogy sikerült megkötni a szocialista országokkal az új, hosszú lejáratú árucseré-forgalmi szerződéseket. Több, hosszabb időszakra szóló államközi egyezményt is kötöttünk. Saját erőfeszítéseink mellett csakis a nemzetközi gazdasági együttműködésben való aktív részvétellel tudjuk megoldani gazdasági feladatainkat. Igen, ez akkor is igaz volt, s változatlanul elfogadhatjuk ma is. A XI. kongresszus irányelveiben ott áll: „Előrehaladásunk alapvető feltétele a szocialista nemzetközi gazdasági összefogásban rejlő lehetőségek teljesebb kihasználása”.

Elég közismert, hogy Apró Antal, mint a KGST állandó magyar képviselője, sokat volt úton Budapest és Moszkva között. Főszóltat különféle magas fórumokon, minden alkalommal következetesen hangsúlyozta: a szocializmus szilárd alapot teremt a nemzeti és nemzetközi érdekek szoros egységéhez és harmonikus egyeztetéséhez a gazdasági együttműködésben is. A KGST XXI. ülészakán arra mutatott rá, hogy a Nagy Októberi Szocialista Forradalom új korszakot hozott az emberi társadalom, a népek, az államok közti viszonyban. A Szovjetunió kezdetől fogva internacionista kötelességének tekintette a szocialista útra lépett országok segítségét, hogy erősödésükkel azután maguk is segítséget nyújthassanak egymásnak. Főszóltat azokat az új vonásokat, amelyek a mind sokoldalúbbá váló kapcsolatokat jelentik.

Említettük már, hogy Apró Antal Szegedre egy kirocsit mindig hazajön, nagy türelemmel hallgatja szűkebb pátriánk képviselőinek észrevételeit és javaslatait, aztán szívesen tart előadásokat is aktuális bel- és külpolitikai kérdésekről. Az egyik megyei aktív-tanácskozásán például a kínaiak egységontó törekvéseivel kapcsolatban rámutatott: a nemzetközi munkásmozgalmunk egysége mindenek fölött áll. A kommunizmus ügye az egész emberiség ügye. A kommunista pártok felelőssége az emberi haladásért, a világ sorsáért igen nagy. Türelemmel kell tanúsítani, a meggyőzés minden eszköztel kell használni, hogy a kínaiak minél hamarabb visszatérhessenek a helyes útra.

Újra és újra az internacionizmus, a nemzetközi kommunista- és munkásmozgalmunk erősítésének hangsúlyozásával találkozunk a könyv fejezeteiben. A szocialista országokban a munkásosztály vezető szerepének érvényesítése egybekapcsolódik élcspatának irányító tevékenységével. A munkásosztály marxista-leninista pártja képes arra, hogy a tudományos szocializmus segítségével a proletár internacionizmus és a nemzetközi munkásmozgalmunk tapasztalatai alapján feltárja a társadalom fejlődésének törvényszerűségeit és segítse a munkásosztályt céljainak elérésében. Valóban. Egyik legfontosabb tennivalónk, hogy a munkásosztály hatalmát érvényesítsük és félreérthetetlenül kifejezzük juttassuk, ennek érdekében azonban soha nem feledkezhetünk meg a párt vezető szerepéről.

Az MSZMP arra törekszik, hogy politikájával kifejezze és szolgálja a munkásosztály, az egész nép érdekeit. Apró Antal könyve is végig ezt bizonyítja.

F. Nagy István

Meteorológiai kislexikon

Az „időjóslo” műszerekről

A múlt században és ezekkel kapcsolatban a Nap ma gyártott aneroid barometerek skáláján az időjárásra vonatkozó felírásokat találunk: Szép idő, napos idő, derült, változékony, változó, esős, borult, viharos, stb. Kérdés, hogy mennyiben adhatunk hitelt ezeknek, a légnyomásadatokhoz kötött felírásoknak ma, amikor a világon meteorológiai állomások ezrei, szakemberek tízezrei, mesterséges holdak, számítógépek vesznek részt az előrejelzés munkájában.

Eredete visszanyúl a múlt század utolsó évtizedeire, amikor megismerték a légnyomás képződményeket, s ezek szerepét az időjárás kialakításában. A mérsékelt éghajlati óv alacsony nyomású képződményei (mérsékelt-övi ciklonok) általában a borult idő, csapadék, vihar, zivatar hordozói, a magas nyomásúak (anticiklonok) uralma derült, napfényes időt hoz. A szél irányát és sebességét ugyancsak a légnyomás eloszlása határozza meg. Ebben az időben az előrejelzés lassan bontakozó tudománya is döntően a légnyomás eloszlására támaszkodott, az időjárás térképek izobár vonalai (az egyenlő légnyomás helyeket összekötő vonalak) jelentették a legfontosabb, de nem egyedül támpontot az előrejelzés készítésében. Ezt használták ki tudományos alapoként egy jó üzlet számára: Mindenki jósljon időt saját műszerével. Mi volt erről már akkor a tudomány véleménye? Idézzük Heller Ágost munkáját 1889-ből: „...a szobai barométer mint »házi bűtor« meglehetősen el van terjedve... óvatossággal és kétkedéssel kell vennünk a várható időjárásra vonatkozó adatait, minthogy egy helyen történetesen megfigyelésből még megközelítőleg biztosan sem lehet következtetni a jövőendő időjárásra.” Szavai ma is érvényesek, de a szobai barometereket még most is ilyen feliratokkal gyártják.

A légnyomási képződmények átmérője az ezer kilométert is meghaladja, tehát Európa-nagyságú területet is betakarhatnak. Ugyanazon képződményen belül a levegő tisztasága, nedvességtartalma, a felhőzettség, s

Vannak úgynevezett „me-teoropata” (időjárásérzékeny) egyének, vannak olyan betegségek, melyek fellépése, vagy fellángolása összefügg az időjárással. Ezek (néhány kivételtől eltekintve, mind például a hőguta, napszúrás) nem egy tartós időjárás helyzetben, hanem annak megváltozása esetén lépnek fel. Ezt a változást pedig szobai barométerünk is jelzi előre.

Itt kell még szólnunk a kereskedelemben kapható, importból származó időjós vadászhatékorról és hollandi szélmalomról. E készülék lelke egy összesodort állati bélidő, mely a levegő nedvességtartalmát magába szívja, s eközben kisodródik. Kiszáradva ismét összecsapódik és torziós mozgásával figurákat mozgat a házikó ajtaja előtt. A csavarodás mértéke tehát a levegő nedvességtartalmától függ. Nagy nedvességtartalomnál az egyik, alacsonyánál a másik figura bújik elő. Ez jelenti a „jó” vagy „rossz” időt. A készülék egyetlen használatához a megfelelő az érzékeny-különböző irányú, intenzitású, nyomásváltozások összefüggését az időjárásváltozással, de azt jegyezzük meg, hogy tartós, egyenletes légnyomás-emelkedés borult, csapadékos időben, annak közeli megváltozását jelenti, a légnyomás hasonló mértékű süllyedése esetén, az idő „romlására”, nagyobb felhőzetre, csapadékosra számíthatunk. Tehát a változás igen, de azt, hogy lesz-e eső, vihar, mennyi lesz a hőmérséklet, várható-e zivatar, nem tudjuk megjósolni.

Boros József

Fiatalok városa

Azerbajdzsán köztársaság egyik legfiatalabb városa, Szumgait 25 éves fennállását ünnepli. A várost a háború utáni első ötéves terv időszakában alapították, összhangban azzal az elképzeléssel, amelyben néhány új azerbajdzsáni ipari központ kialakítása szerepelt. Szumgaitban abban az időszakban hozták létre a 2500 összkomfortos lakást-csofgyárat, az alumíniumüzem-

met, a szintetikus kaucsuk-kombinátot, egy egész sor hatalmas kőolaj- és vegyipari üzemet. Ma már a város Azerbajdzsán harmadik legnagyobb gazdasági és kulturális központja. Szumgait lakosságának átlagéletkora 23 év. A város gyorsan fejlődik tovább. Az idén például több mint 2500 összkomfortos lakást adnak át a lakosoknak.

FEKETE GYULA

A fiú meg a katonák

8.

El akart szaladni, de az anyja erősen fogta, egy tapodtat sem engedte a ravataltól. S addig biztatta, erőltette, míg aztán rászánta magát, s megharapta a halott nagylábujját a lepedőn keresztül.

— No, látod, kisfiam. Ugye, már nem is félsz? — kérdezte rögtön az anyja. Bizonytalanul megrázta a fejét, pedig dehogyan is nem félt. Utána még az ágyban is elfogta a reszketés: hátha aztán megbosszulja magát a halott. (Mert nagyapától nem félt, de ez már nem a nagyapá, ez egy halott.) Behúzza a földbe, vagy valami — hall ilyeneket az ember. Eltemették Parázso nagyapát, s elfelejtődött ez a dolog. Csak a fronton jutott eszébe megint, hogy őt már kikúrálta az anyja, nem kellene félnie a halottól.

Az első halottakat Miskolcon látta. Akkor még nem érte el a várost a front. Csavargott az utcákon, bémésködött. Ha eszébe jutott, figyelte a járókelőket: hátha Magda néniével találkoznék. Egy alkalommal a rendőrségre is bevitték, ki-kérdezték. De mit tehettek vele; haza nem zsuppolhatják, mert a falu már a front túlsó oldalán van. Magda néniének se címét, se asszonynevet nem tudta, csak annyit tudott, hogy a férjét Reszso bácsinak hívják. Ezt az egyet jól megjegyezte; sosem hallott ilyen nevet azelőtt. Nézegették a könyvekben Magda néniét a lányneve szerint, kérdezték, mikor esküdtek, mikor költözött ide.

— Ki tudja azt, itt lakik-e csakugyan — mondta az egyik, egy fejszéből rendőr... — A falusiaknak a fél megye Miskolc, Győrtől Zsolcáig... Muti csak a pecerődet, hadd lám, szőrösödik-e? Mert ha szőrösödik, akkor mese nincs, akkor beöltöztetünk egyenest katonának....

Új volt még ez is. Nagyon megijedt, hogy ezek a dramedárok még aztán kikerülnek, vagy valami. Nekiugrott rögtön az ajtnak, de elkapta. Rügött, harapott, s úgy ordított, majd megszakadt a torka, de kezét-lábát lefogták, s erővel lehúzták róla a nadrágot. Hozzá sem értek aztán, csak megköpökdötték, s rohogtak fölötte.

Megbékélt később a rendőrökkel, nem húzták le róla többet a nadrágot. Enni bőven adtak, és külön piccsét, takarót kapott az óvóhelyen. Meg is nyugodott volna ebben, hogy kivárja itt a rendőrségnél, amíg lesz megint vonat, és hazamehet. Vagy Magda néni megismerül. De amikor meghallotta, hogy a klastromba akarják átvinni, az apácahoz, egy óvatlan pillanatban megszökött.

Nem félt ő már a várostól. Napközben az utcán tekergett, a vásárcsarnokban, az Avason, este pedig odament aludni, ahová akart; befogták a ház pincéjébe. Sőt, pártfogója is került az óvóhelyen a „menekült kisfiúnak”, olyan, aki megosztotta vele a vacsorát. Aznap, amikor megszökött, s igyekezett minél messzebbre kerülni a rendőrségtől — meg aztán az apácaknál imádkozni kell, és ha rájönnek az imádságból, hogy ő református, ki tudja, milyen bosszút állnak rajta —, az utcán érte a légiriadó. Nemigen törődött vele, csak amikor leült az utca, akkor húzódtott be egy kapu alá.

— Te, gyerek, mit andalozsz itt te ilyenkor az utcán, mióta fújtok már! — szólt rá szigorúan egy légőrkarszalagos férfi. — Na, mozgás befelé. Ott van az óvóhely, hátul. Sokan ácsorogtak a pince előterében, beszélgettek, cigarettáztak. Ő sem igyekezett beljebb. Korán volt még ahhoz, hogy éjszakára letanyázzon. Jó félóra eltelt a szirénázás óta, s a türelmetlenebbek kiszivárogtak a feljárón az udvarra, nézték az eget. Szeretett volna felmenni ő is, de tartott a légőrkarszalagostól. Ha netán átadja a rendőrség-

nek, már biztos nem kerülheti el az apácázárdát. Váratlanul durrogni kezdtek az ágyúk, majd néhány pillanat múlva iszonyú döngések a közelben. Megijedt, s a pince felé indult — de mintha hátulról leütötték volna.

Arra eszmélt, hogy hason fekszik a fal tövére, a betonpadlón. Felpatant, szinte feldobta a rémület. Körülnézegette-tapogatta magát. Csak azután fogta fel a közeli jajgatásokat.

Egy nő jó lépésnyire fölé a betonon feküdt, és fejét mindkét kezével átfogva sikoltozott. Kécsikos lebernyegéről ismert rá: a lépcsőn állt az előbb ez a nő, onnan esett ide.

Jajgatás, nyöszörgés, rekedt kiáltás hallatszott az udvar felől is. A pincéből egy fiatalasszony rohant ki, keresztül az előtérben, föl a lépcsőn, és eszelősen kiáltott:

— Józsi!... Megmondtam! Megmondtam!... Józsi!...

Ez volt az első találkozás szemtől szembe a háborúval; tisztán emlékezik minden részletére. Ahogy az előtérben a fájdalomtól eltorzult arcú, jajgató, sziszegő sebesülteket kötözték.

Egy termetes asszony parancsnokolt az elsősegélynél: pelyhedző fekete bajusza volt az asszonyonak, s azt sutyorogtatta róla hátul: milyen szerencse, hogy éppen bába, és éppen a házban lakik. Mert a közelben csak egy állatorvos lakott, de hiába szalajtottak érte, nem találták ott.

A belső pince ajtajára torlódva csukladoztak az asszonyok a visszafojtott srástól. Egy aranyfogó nő, aki bejött sajnálkozni az előtérbe, mert valami hozzátartozója volt az egyik sebesült, a vér láttán elájult.

— Ejnye, hát nincs enélkül is elég baj! — zsörtölődött a bajuszos asszony, és egy bögre vizet loccsantott az összecsupkolt, ajúlt nő arcába. Ugy jött-ment, rendelkezett a bába a házbeliek között, mint Acsay tekintetes asszony a hegyen, szüretkor. A férfiak is szólanul engedelmeskedtek neki; igaz, meghalt az udvaron a légőrkarszalagos, nem volt más, aki parancsoljon.

(Folytatjuk.)